NIEZBĘDNIK PRAWNY UŻYTKOWNIKA AI

Dane aktualne na dzień 20 czerwca 2026 r.

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo Sprawiedliwości

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków budżetu państwa otrzymanych z Miasta Rybnika w 2026 roku

Spis treści

1.Wprowadzenie 2

2.Czym jest sztuczna inteligencja?.....3

3.Dlaczego warto znać zasady korzystania z AI?.....4

4.Weryfikacja odpowiedzi generowanych przez systemy sztucznej inteligencji (AI).....5

5.Rozpoznawanie błędów generowanych przez AI.....7

6.Odpowiedzialność użytkownika.....7

7.Najważniejsze zasady korzystania z AI.....8

8.Ochrona danych osobowych.....9

9.Cyberbezpieczeństwo podczas korzystania z systemów sztucznej inteligencji (AI).....12

10.Podstawy prawne.....15

11.Podsumowanie.....15

1. Wprowadzenie

Sztuczna inteligencja przebojem wdarła się w dominującą większość obszarów naszego życia prywatnego i zawodowego. Coś, o czym niewielu słyszało jeszcze w 2020 roku, w 2026 jest na ustach wszystkich. Głównym powodem jest pojawienie się popularnych modeli generatywnej sztucznej inteligencji.

Korzystanie ze sztucznej inteligencji stało się codziennością w pracy, edukacji i biznesie. Jednocześnie korzystanie z AI wiąże się z nowymi obowiązkami prawnymi, organizacyjnymi i etycznymi. W Unii Europejskiej obowiązują przepisy określające zasady projektowania, wdrażania i wykorzystywania systemów sztucznej inteligencji.

Organizacje są zobowiązane do zapewnienia odpowiedniego poziomu kompetencji użytkowników AI (AI literacy), ochrony danych osobowych oraz stosowania środków ograniczających ryzyko związane z wykorzystaniem tych technologii.

Celem niniejszego poradnika jest przedstawienie praktycznych zasad bezpiecznego, odpowiedzialnego i zgodnego z prawem korzystania z narzędzi AI.

2. Czym jest sztuczna inteligencja?

Sztuczna inteligencja to zbiór technologii umożliwiających wykonywanie przez systemy komputerowe zadań, które dotychczas wymagały ludzkiej inteligencji. Obejmuje to między innymi:

- analizowanie informacji,
- rozumienie języka naturalnego,
- rozpoznawanie obrazów,
- tłumaczenie tekstów,
- generowanie treści,

- wspomaganie podejmowania decyzji,
- prognozowanie i klasyfikację danych.

Współczesne systemy AI nie „myślą” w sposób ludzki. Generują odpowiedzi na podstawie wzorców wykrytych podczas trenowania na dużych zbiorach danych. Z tego powodu mogą popełniać błędy lub przedstawiać informacje brzmiące wiarygodnie, lecz niezgodne z rzeczywistością.

3. Dlaczego warto znać zasady korzystania z AI?

Nowoczesne modele językowe potrafią w ciągu kilku sekund przygotować:

- projekt pisma,
- analizę danych,
- podsumowanie dokumentu,
- prezentację,
- raport,
- plan projektu,
- kod programu,
- tłumaczenie,
- opis produktu,
- materiały szkoleniowe.

Jednak odpowiedzi AI nie zawsze są poprawne. System może wygenerować informacje niepełne, nieaktualne lub niezgodne ze stanem faktycznym. Dlatego każda odpowiedź wymaga krytycznej oceny i – w razie potrzeby – weryfikacji w wiarygodnych źródłach.

4. Weryfikacja odpowiedzi generowanych przez systemy sztucznej inteligencji (AI)

Wyniki działania AI mogą zawierać błędy merytoryczne, nieaktualne dane, nieścisłości, niewłaściwe interpretacje przepisów lub informacje przedstawione w sposób przekonujący, lecz niezgodny ze stanem faktycznym. Z tego względu każda odpowiedź wygenerowana przez AI powinna zostać poddana weryfikacji przed jej wykorzystaniem. Weryfikacja odpowiedzi stanowi podstawowy element odpowiedzialnego korzystania z AI i jest obowiązkiem użytkownika.

Odpowiedzialność za weryfikację

Odpowiedzialność za ocenę poprawności odpowiedzi AI spoczywa na użytkowniku lub organizacji wykorzystującej system AI. Nie można przenieść odpowiedzialności za treść dokumentów, analiz ani decyzji na system sztucznej inteligencji. Każdy użytkownik powinien posiadać kompetencje pozwalające na krytyczną ocenę uzyskanych wyników.

Zakres weryfikacji

Weryfikacja powinna obejmować następujące elementy:

- zgodność odpowiedzi z poleceniem,
- poprawność merytoryczną,
- kompletność informacji,
- logiczną spójność,
- zgodność z obowiązującymi przepisami,
- aktualność danych,
- poprawność językową,
- zgodność z procedurami obowiązującymi w organizacji.

Weryfikacja źródeł informacji

Jeżeli odpowiedź zawiera informacje wymagające potwierdzenia, użytkownik powinien zweryfikować je w wiarygodnych źródłach.

W pierwszej kolejności należy korzystać z:

- aktów prawnych,
- publikacji urzędowych,
- dokumentów wydanych przez właściwe organy,
- norm i standardów,
- literatury naukowej,
- oficjalnych komunikatów instytucji publicznych.

W przypadku opracowań specjalistycznych zaleca się korzystanie z kilku niezależnych źródeł.

5. Rozpoznawanie błędów generowanych przez AI

Użytkownik powinien być świadomy typowych błędów występujących w odpowiedziach AI.

Do najczęstszych należą:

- tworzenie nieistniejących informacji,
- podawanie nieprawidłowych dat,
- błędne interpretacje przepisów,
- niepełne odpowiedzi,
- niewłaściwe cytowanie źródeł,
- mieszanie informacji pochodzących z różnych kontekstów,
- nadmierne uogólnienia.

Rozpoznawanie tych zjawisk jest elementem kompetencji użytkownika AI.

6. Odpowiedzialność użytkownika

Za treść dokumentów, analiz i decyzji przygotowanych z wykorzystaniem AI odpowiada użytkownik lub organizacja korzystająca z tych narzędzi. Odpowiedzialność obejmuje w szczególności:

- zgodność z prawem,
- ochronę danych osobowych,

- poszanowanie praw autorskich,
- bezpieczeństwo informacji,
- rzetelność przekazywanych treści.

Korzystanie z AI nie zwalnia z obowiązku zachowania należytej staranności.

7. Najważniejsze zasady korzystania z AI

Każdy użytkownik powinien przestrzegać następujących zasad:

Korzystaj wyłącznie z narzędzi dopuszczonych do użytku w organizacji.

1. Nie przekazuj do AI danych poufnych ani danych osobowych, chyba że jest to zgodne z obowiązującymi procedurami i podstawą prawną.
2. Zawsze weryfikuj odpowiedzi AI przed ich wykorzystaniem.
3. Zachowuj krytyczne myślenie i nie traktuj odpowiedzi AI jako nieomylnych.
4. Dokumentuj wykorzystanie AI tam, gdzie wymagają tego przepisy lub procedury organizacji.
5. Dbaj o bezpieczeństwo informacji i przestrzegaj zasad cyberbezpieczeństwa.
6. Rozwijaj swoje kompetencje w zakresie bezpiecznego korzystania z AI.

Przed wprowadzeniem danych do AI należy sprawdzić, czy:

- nie zawierają danych osobowych,
- nie obejmują tajemnicy przedsiębiorstwa,
- nie zawierają informacji poufnych,
- ich przetwarzanie jest zgodne z przepisami prawa i regulaminem organizacji.

8. Ochrona danych osobowych

Danymi osobowymi są wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.

Do danych osobowych mogą należeć między innymi:

- imię i nazwisko,
- numer PESEL,
- adres zamieszkania,
- adres poczty elektronicznej,
- numer telefonu,
- dane lokalizacyjne,
- identyfikatory internetowe,
- dane dotyczące zatrudnienia,
- dane finansowe,
- wizerunek,
- nagranie głosu.

Zakres danych osobowych jest szeroki i obejmuje każdą informację umożliwiającą bezpośrednią lub pośrednią identyfikację osoby

Zasady przetwarzania danych osobowych

Podczas korzystania z AI należy przestrzegać podstawowych zasad ochrony danych osobowych. Przetwarzanie danych powinno być:

- zgodne z prawem,
- rzetelne,
- przejrzyste,
- ograniczone do niezbędnego zakresu,
- prawidłowe,
- aktualne,
- ograniczone czasowo,
- odpowiednio zabezpieczone.

Przestrzeganie tych zasad stanowi podstawę zgodnego z prawem wykorzystania AI.

Minimalizacja danych

Jedną z najważniejszych zasad jest ograniczenie zakresu danych przekazywanych do systemów AI. Należy przekazywać wyłącznie informacje niezbędne do wykonania określonego zadania. Nie należy udostępniać danych nadmiarowych ani informacji niezwiązanych z celem przetwarzania.

Anonimizacja danych

Anonimizacja polega na trwałym pozbawieniu danych możliwości powiązania ich z konkretną osobą. Prawidłowo zanonimizowane informacje nie stanowią danych osobowych.

Pseudonimizacja

W przypadkach, gdy pełna anonimizacja nie jest możliwa, warto zastosować pseudonimizację. Polega ona na zastąpieniu danych identyfikujących odpowiednimi oznaczeniami lub kodami.

Dane, których nie należy przekazywać do AI

O ile nie istnieje odpowiednia podstawa prawna oraz odpowiednie zabezpieczenia, nie należy przekazywać do systemów AI:

- numerów PESEL,
- numerów dokumentów tożsamości,
- danych medycznych,
- danych biometrycznych,
- numerów rachunków bankowych,
- danych kart płatniczych,
- danych uwierzytelniających,
- informacji objętych tajemnicą zawodową,
- danych klientów lub pracowników umożliwiających ich identyfikację.

Przetwarzanie danych osobowych z użyciem AI powinno być zgodne z Rozporządzenie (UE) 2016/679 (RODO).

9. Cyberbezpieczeństwo podczas korzystania z systemów sztucznej inteligencji (AI)

Cyberbezpieczeństwo w kontekście AI obejmuje działania mające na celu ochronę systemów, danych oraz użytkowników przed zagrożeniami wynikającymi zarówno z nieuprawnionego dostępu do informacji, jak i z niewłaściwego wykorzystania technologii sztucznej inteligencji. Każdy użytkownik AI powinien znać podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z tych systemów oraz stosować je w codziennej pracy.

Zagrożenia związane z wykorzystaniem AI

Do najważniejszych zagrożeń należą:

- nieuprawniony dostęp do kont użytkowników,
- wyciek informacji,
- utrata danych,
- modyfikacja danych,
- wykorzystanie AI do przeprowadzania ataków,
- generowanie fałszywych informacji,
- podszywanie się pod inne osoby,
- tworzenie fałszywych materiałów multimedialnych,
- automatyzacja działań cyberprzestępczych.

Phishing

Phishing jest jedną z najczęściej spotykanych metod wyłudzania informacji. Ataki mogą polegać na:

- przesyłaniu fałszywych wiadomości,
- podszywaniu się pod instytucje,
- nakłanianiu do ujawnienia haseł,
- przekierowywaniu na fałszywe strony internetowe.

Przed wykonaniem jakiejkolwiek czynności należy zweryfikować nadawcę wiadomości oraz autentyczność otrzymanych informacji.

Deepfake

Rozwój AI umożliwia tworzenie realistycznych materiałów audio, wideo oraz obrazów przedstawiających osoby wypowiadające lub wykonujące czynności, których w rzeczywistości nie wykonywały. Takie materiały mogą być wykorzystywane do:

- oszustw,
- wyłudzeń,
- manipulacji opinią publiczną,
- naruszenia dóbr osobistych,
- dezinformacji.

Każdy materiał budzący wątpliwości należy zweryfikować przed jego wykorzystaniem lub rozpowszechnieniem.

Dezinformacja

AI umożliwia szybkie tworzenie dużej liczby tekstów, grafik i materiałów multimedialnych.

Może to prowadzić do rozpowszechniania:

- nieprawdziwych informacji,
- zmanipulowanych treści,
- fałszywych komunikatów,
- materiałów wprowadzających odbiorców w błąd.

Użytkownik powinien weryfikować informacje przed ich publikacją lub wykorzystaniem.

Nie należy wykorzystywać AI do:

- naruszania praw autorskich,
- dyskryminacji osób,
- rozpowszechniania dezinformacji,
- tworzenia fałszywych dokumentów,
- obchodzenia przepisów prawa.

10. Podstawy prawne

Najważniejsze akty prawne:

- AI Act – regulacja dotycząca sztucznej inteligencji.
- Rozporządzenie (UE) 2016/679 (RODO) – ochrona danych osobowych.
- Przepisy krajowe oraz wewnętrzne polityki organizacji dotyczące bezpieczeństwa informacji.

11. Podsumowanie

Sztuczna inteligencja staje się narzędziem codziennej pracy, ale wraz z wygodą pojawiają się nowe obowiązki prawne i etyczne.

Świadomy użytkownik AI powinien:

- znać podstawowe regulacje,
- chronić dane,
- rozumieć ryzyka,
- weryfikować odpowiedzi AI,
- korzystać z technologii odpowiedzialnie.

W świecie sztucznej inteligencji kompetencje prawne i cyfrowe zaczynają być równie ważne jak sama znajomość narzędzi AI.

STOWARZYSZENIE "DOGMA" ZAPRASZA DO PUNKTÓW PORADNICZYCH PROWADZONYCH W RYBNIKU

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej
Administracja Zasobu Budynków Nr 2, ul. Patriotów 90, Rybnik (Boguszowice Osiedle)
Poniedziałek - środa 9.00 - 13.00
Czwartek 12.00 - 16.00
Piątek 8.00 - 12.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego
Dom Kultury Niedobczyce, ul. Barbary 23, Rybnik (Niedobczyce)
Poniedziałek 14.00 - 18.00
Wtorek - piątek 9.00-13.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego
Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii
ul. Bolesława Chrobrego 16, Rybnik (Śródmieście)
Poniedziałek, piątek 8.30 - 12.30
Wtorek - czwartek 14.00 - 18.00 (Środa: mediacje)

PORADY UDZIELANE SĄ RÓWNIEŻ W PUNKTACH:

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej
Budynek Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
ul. Bolesława Chrobrego 39, Rybnik (Śródmieście)
Poniedziałek - piątek 8.00 - 12.00 (Poniedziałek: prawo rodzinne, czwartek: mediacje)

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej
Budynek Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji - Centrum Rekreacji i Rehabilitacji "Bushido"
ul. Floriańska 1, Rybnik (Maroko-Nowiny)
Poniedziałek - piątek 14.00 - 18.00 (Wtorek: mediacje, piątek: prawo karne)

ZAPISY NA PORADY

- telefonicznie pod nr tel. 32 43 92 239 w godzinach pracy urzędu
- elektronicznie, pisząc na adres e-mail: pomocprawna@um.rybnik.pl lub poprzez stronę https://zapisy-np.ms.gov.pl/
- osobiście – w Urzędzie Miasta Rybnika, ul. Bolesława Chrobrego 2, pok.213 (w godzinach pracy urzędu)

NIEODPŁATNE USŁUGI
-POMOC PRAWNA
-PORADY OBYWATELSKIE
-MEDIACJA

Ministerstwo Sprawiedliwości

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków budżetu państwa otrzymanych z Miasta Rybnika w 2026 roku